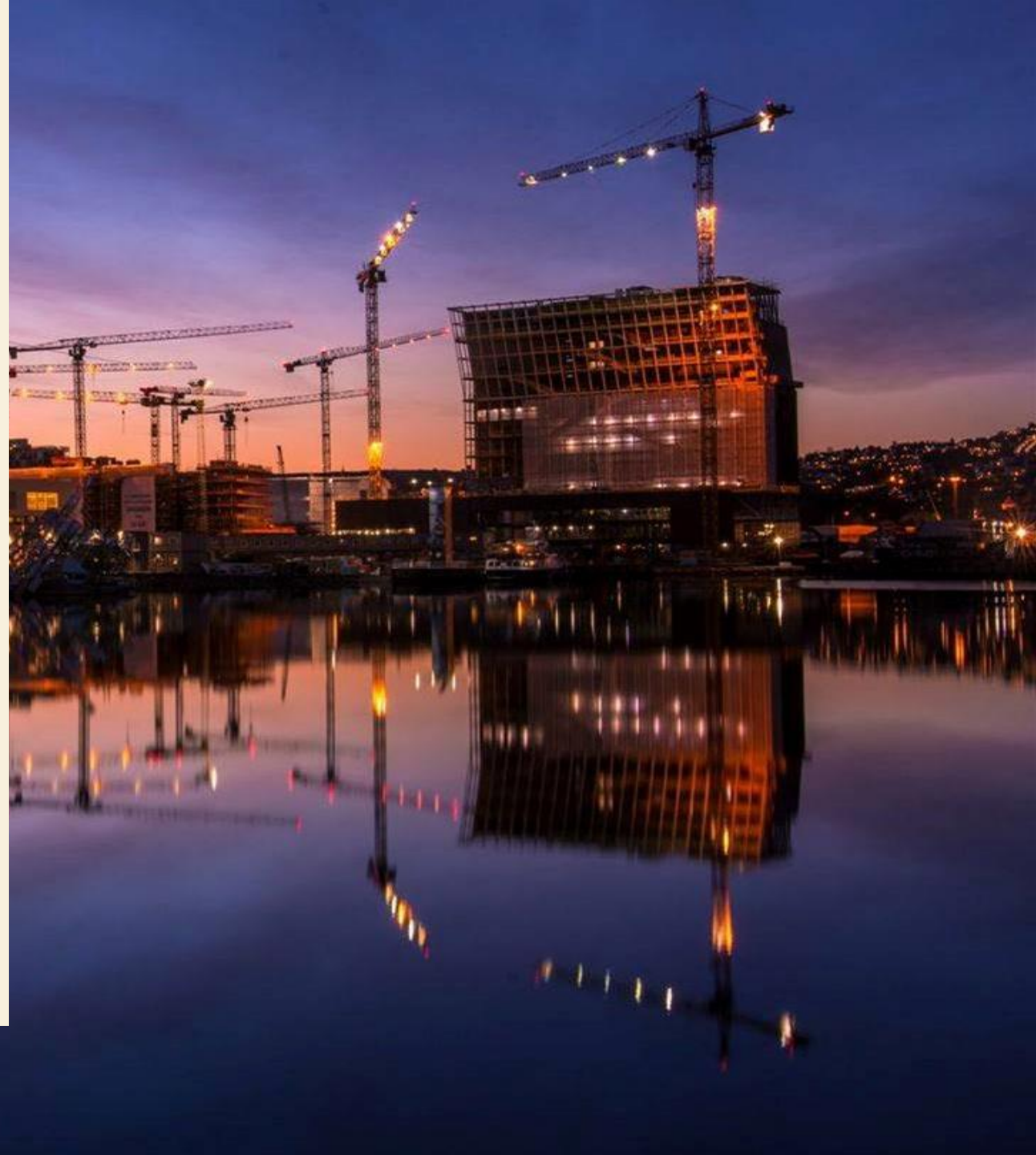

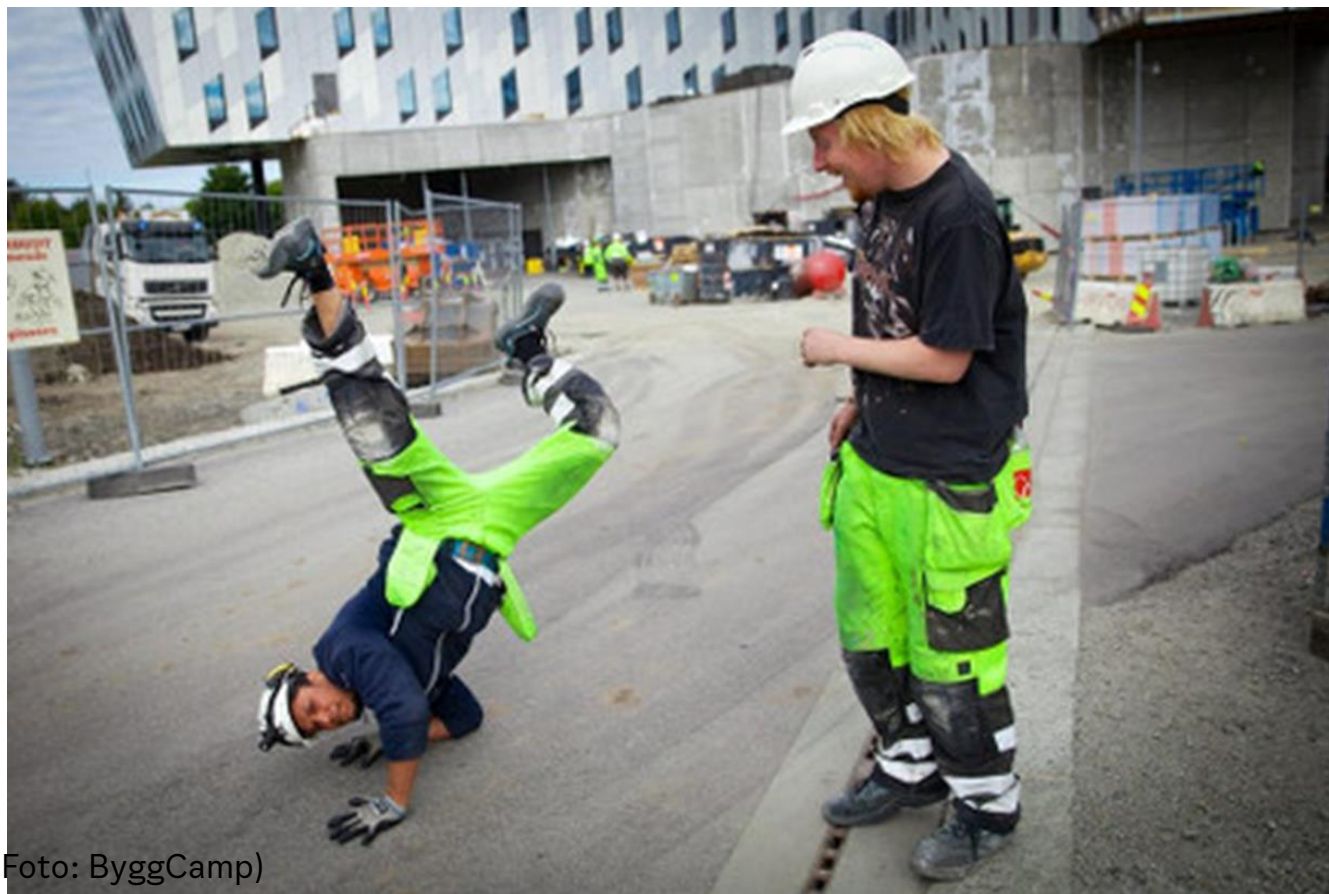

Oslomodellen Fafo Østforum

Einar Wilhelmsen
Byråd for finans

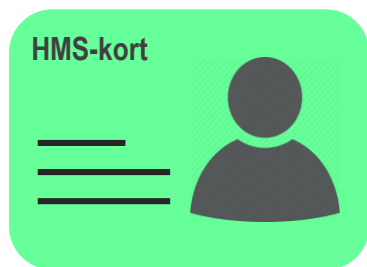

(Foto: ByggCamp)

HMSREG samler passeringsdata fra mannskap og informasjon om leverandørene

Adgangskontroll/
rondell på
byggeplass
Registreringsboks
App for mobil

Arbeidstilsynet

www.byggkort.no / HMS-kort

Brønnøysundregistra

Leverandørinformasjon
fra Enhetsregisteret

StartBANK

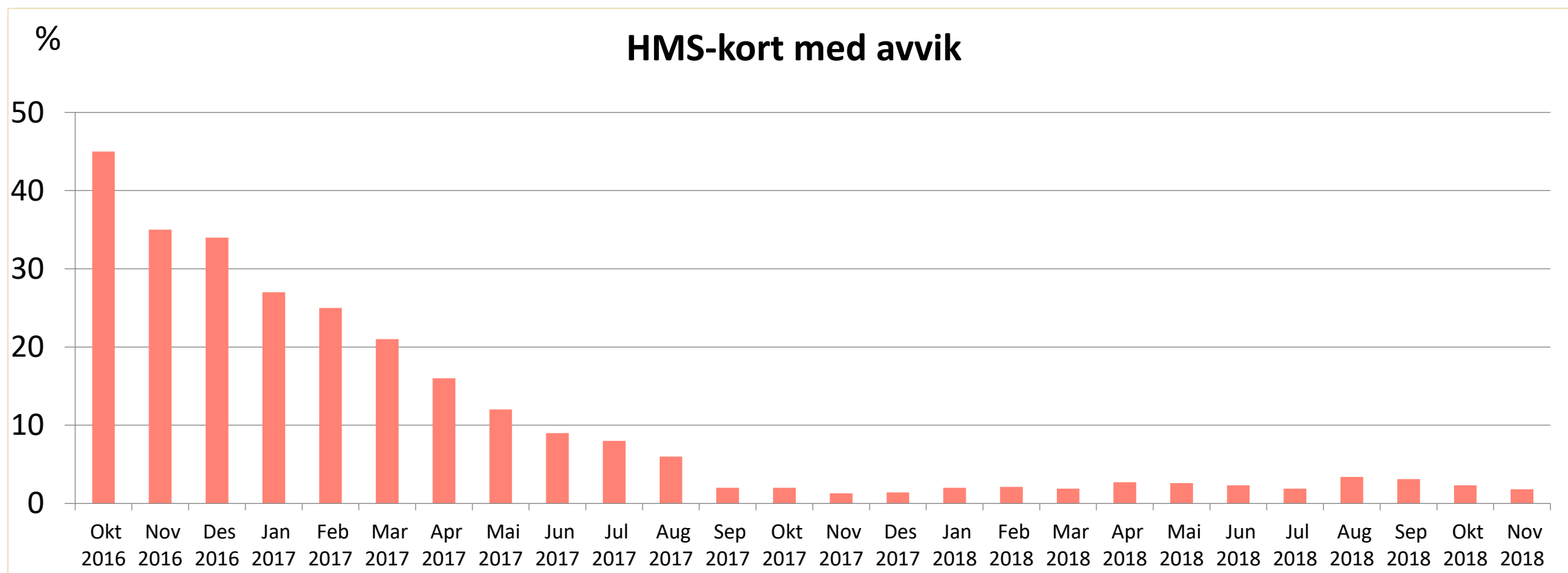
Leverandørregister
bygg og anlegg

Registreringer inn og ut
på oppdrag med HMS-kort

Oppfølging | Analyse | Rapporter

Kobling mot
andre offentlige registre

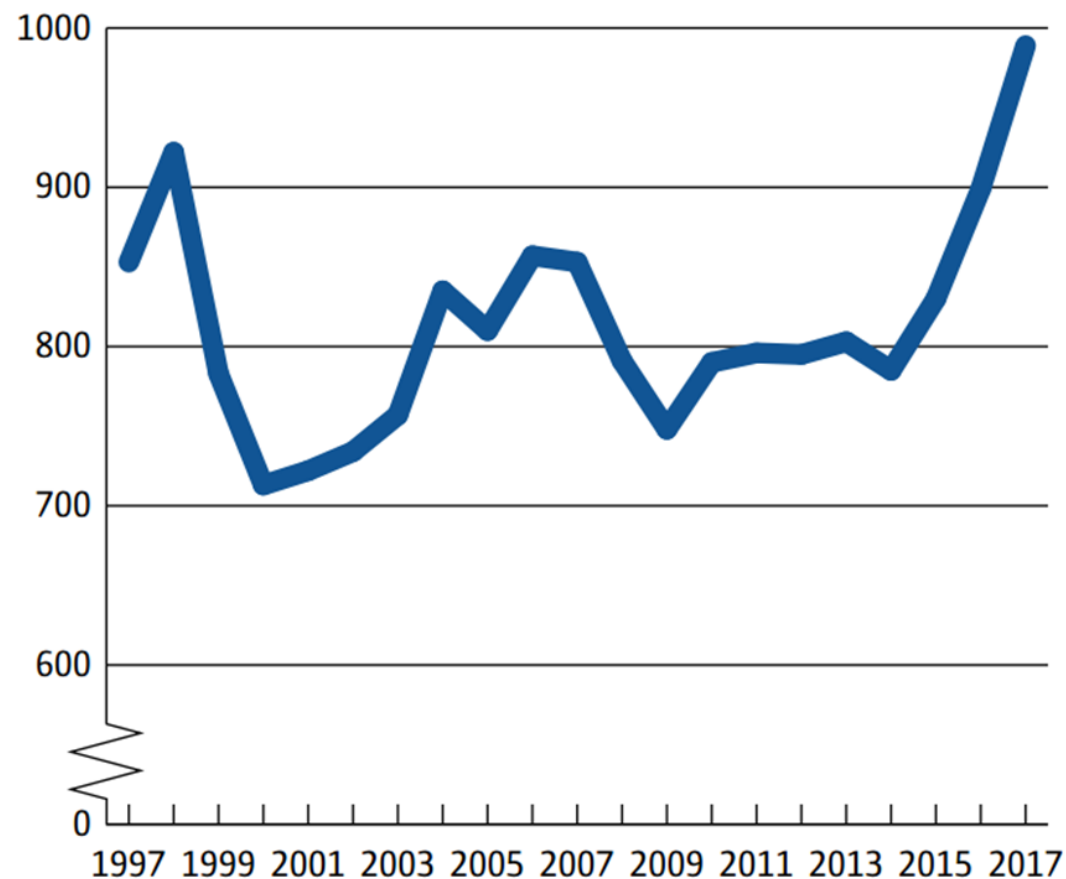
Det fungerer!

Søkarrekord for læreplass

Grafen viser talet på primærsøkarar til læreplass i ulike yrkesfag i Oslo kommune. Både ungdom og vaksne er inkluderte.

Kilde: Oslo kommune

Oslo

Byrådsleder Raymond Johansen og skolebyråd Inga Marte Thorkildsen mener Oslo kommune må satse på yrkesfag. Målet er at mange flere utdanner seg yrkesfaglig. Foto: Oslo kommune

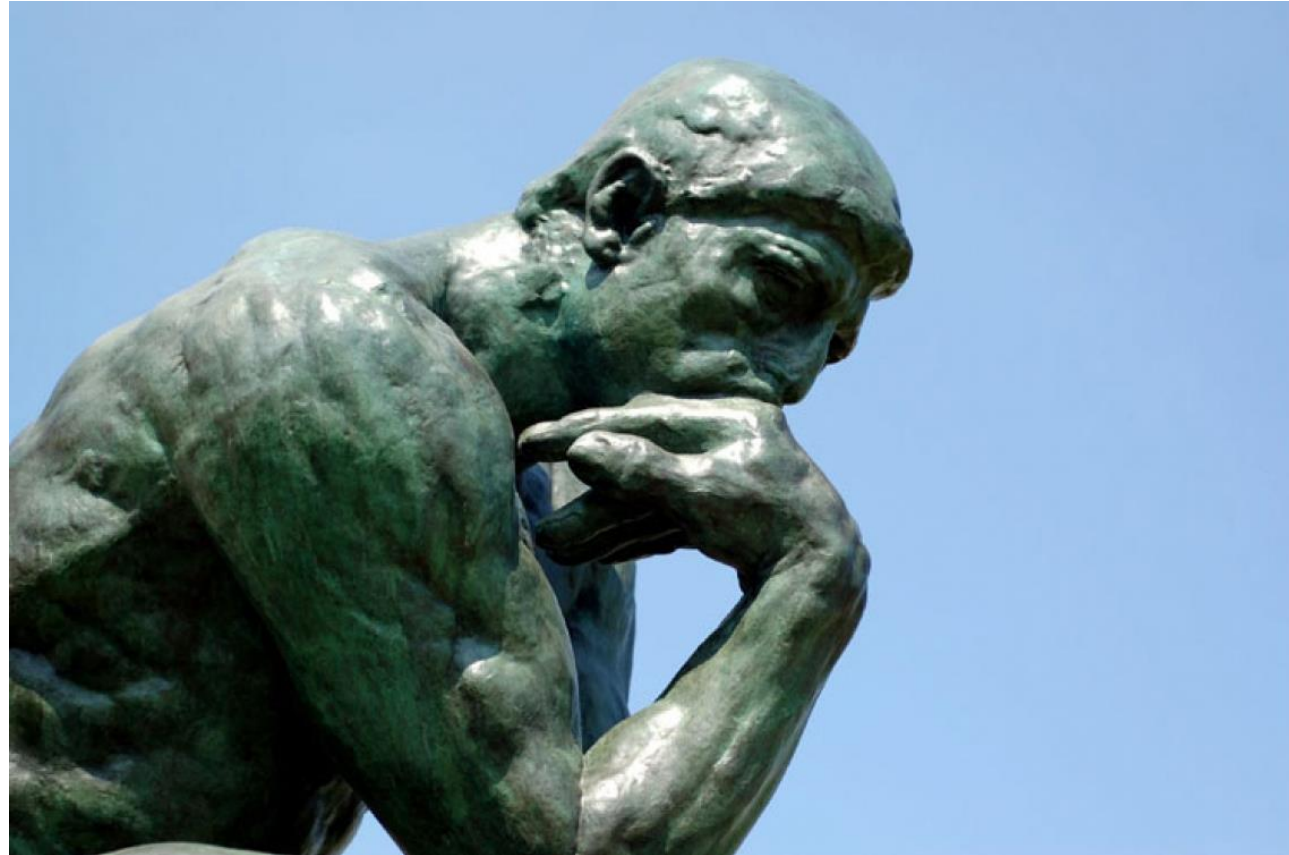
- Endelig tør oslounngdom å velge yrkesfag

Lave søkertall over mange år gjorde at Høyre-byrådet bygget ned yrkesfagene i Oslo. Nå har trenden snudd. For tredje året på rad er det en økning i antallet elever i Oslo som søker seg til yrkesfagene.

Hvilke utfordringer ser vi?

- Arbeidslivskriminaliteten forskyver seg til andre bransjer
- Det er en utfordring å sette av tilstrekkelig ressurser til god oppfølging
- Det er vanskelig å avdekke gjengangere
- Det er fortsatt for dårlig informasjonsflyt mellom kontrollorganene og oss
- Vi avdekker få brudd på våre kontroller

Bør det utarbeides en felles «Norgesmodell»?

Jonas Bals

Sandra Lilleby

Elisabeth Swensen

Otaug Nilssen

Edvard Hoem

Asa Linderborg

Et arbeidsliv skal ikke være et hundeliv.

Over hele Norge tar lokalpolitikere tilbake kontrollen

SIGNERT

Jonas Bals

De siste par ukene har jeg møtt flere titalls elever ved Hellerud og Stovner videregående skole, som nå er på vei ut i lære som tømrere og malere. Mange av dem kom til Norge for et knapt år siden, fra land som Syria og Eritrea. Nå snakker de en del norsk, de lærer seg et fag, og snart blir de skattebetalere. En del av forklaringen på at Oslo kommune, Utdanningssetaten og Opplæringskontoret har klart å få til dette, er den såkalte **Oslomodellen**. Det er en innkjøpsmodell som Skien kommune var først ute med å innføre, med krav om blant annet lærlinger, fagarbeidere og bruk av egne ansatte.

Ved å stille slike krav har stadig flere kommuner klart å bryte den negative spiralen som lenge preget flere av yrkesfagene, med mangel på læreplasser, sviktende rekruttering og lavlønnskonkurranse. Da høyresida styrte Oslo var det flere håndverksmestere som fortalte at det ved offentlige anbud ble stilt krav om at man skulle benytte ufaglært arbeidskraft, sånn at man kunne legge inn lavest mulig timepris. Resultatet var både dårlige bygg og dårlige arbeidsforhold. Denne logikken har Raymond Johansen, Robert Steen og de andre som styrer Oslo nå snudd på hodet: Skal du jobbe for kommunen, må du satse på kompetanse, kvalitet og skikkelig lønns- og arbeidsforhold.

Når politikken griper inn og styrer markedskreftene på denne måten, utvider det politikkenes muligheter også på andre områder. Integreeringspolitikken er et opplagt eksempel: Når lærebedriftene belønnes for å satse på lærlinger, blir det en kortere vei for Abdi, Radwan og de andre unge mennene jeg møtte forrige uke, fra asylmottaket og inn i skole og arbeidsliv.

Et annet eksempel er utdanningspolitikken. Allfor mange ungdommer får ikke fullført utdanninga si fordi det er mangel på læreplasser; i 2018 gjaldt det mer enn hver fjerde søker. I Dagsavisen kunne vi denne uka lese om tre av dem, Abdikafi, Tobias og Thong, som går på elektrolinja på Elvebakken skole. De mener «noen bedrifter er

«Skal ungdommen risikere å måtte gå i lære hos et bemannings-selskap?»

sleipe og heller tar inn billig arbeidskraft fra utlandet enn å være med på å bygge et seriøst arbeidsliv her». Det har de helt rett i. Fortsatt er det nemlig sånn at mange firmaer baserer en stor del av driften på innleie fra bemannings-selskap framfor faste ansatte og lærlinger.

Men er ikke også bemannings-selskapene en viktig døråpner til norsk arbeidsliv, slik arbeidsminister Anniken Hauglie og NHO Service og Handel hevder? Mens jeg var på malerverkstedet på

Stovner forrige uke ble jeg kontaktet av en tidligere kollega. Han har en rumensk venn som lenge har forsøkt å benytte seg av bemanningsbransjen som døråpner. Som «fast ansatt uten lønn mellom oppdrag» var han glad for de nye innleieregulene som trådte i kraft 1. januar i år, som har gjort nullprosentkontrakter ulovlig. I motsetning til de mange kollegaene som nå i stedet er blitt servert 5-, 8- og 10-prosentkontrakter, var han så «heldig» å få en 70 prosent kontrakt. Men etter å ha jobba med intenst sjauerarbeid på en byggeplass i lengre tid ble han sykemeldt. Beskjeden fra bemannings-selskapet var at han fikk ta seg to ukers ferie uten lønn. Det viste seg at de 70 prosentene skulle regnes over et helt år, noe som ga ham like lite forutsigbarhet og trygghet som før. Da han etter et par uker meldte fra om at han var frisk igjen, fikk han ikke noe svar.

Bemannings-selskapene har lenge fått operere helt på siden av det ordinære arbeidslivets spilleregler og behandle sine ansatte som om de var «hunder» – for å bruke det bildet mange utenlandske arbeidere selv har brukt om situasjonen sin. Derfor reagerte mange av oss med sjokk og sinne da bemannings-selskapet Adecco nylig søkte om å bli godkjent som opplæringsbedrift. Når vi endelig begynner å lykkes med å rydde opp og ser at ungdommen søker seg tilbake til byggfag – så skal de risikere å måtte gå i lære hos et bemannings-selskap?

Adecco har tidligere søkt om medlemskap i Opplæringskontoret for tømrerfaget. Den søknaden ble avslått, men de fikk et tilbud om samarbeid slik at «de som allerede jobber i byggenæringen uten en formell kompetanse, skal kunne komme inn i et utdanningsløp mot et svennebrev». Opplæringskontoret var på tilbudssida overfor de ufaglærte ansatte og

ILLUSTRASJON: KNUIT LØVÅS, KNUITVAS@GMAIL.COM

Adecco, med «tilbud om norsk-kurs, tømrerteori fram til en skriftlig eksamen, praktiske perfektjonskurs, bistand til oppmelding til svennepróven og gjennomføring av selve svennepróven». Men Adecco takket nei. Markedet de opererer i er et marked der etterspørselen er stor etter billig, ufaglært arbeidskraft til minstelønn. Fellesforbundet har

dokumentert tilfeller der ansatte «lases inne» med realkompetansen sin, fordi bemannings-selskapene er redde for å miste den anstendig arbeidsliv får vi ikke til noen av delene. Markedskreftene leverer ikke slikt av seg selv – det krever politisk styring. Og politikere som vil og kan styre.

Enten det er snakk om norske ungdommer som skal få et fotfeste i livet, nyankomme medborgere på

flukt fra krig, eller eldre arbeidstakere som ønsker å få formalisert kompetansen sin: Uten et anstendig arbeidsliv får vi ikke til noen av delene. Markedskreftene leverer ikke slikt av seg selv – det krever politisk styring. Og politikere som vil og kan styre.

Jonas Bals, rådgiver i LO
jonasbals@gmail.com

Skienmodellen 2014

- Fast ansatte i alle ledd
- Minst 50% faglærte hos hovedleverandør
- Hovedleverandør og underleverandør skal være godkjente og aktive lærebedrifter
- 1 ledd underleverandører, ved unntak max 2 ledd

Telemarkmodellen 2015

- Fast ansatte i alle ledd, også innleide
- Lønn mellom oppdrag for innleide
- Minst 50% faglærte i alle ledd
- 1 ledd underleverandører, ved unntak max 2 ledd
- Elektronisk adgangskontroll på byggeplassen

Difi/KS seriøsitetsbestemmelser 2015 (revidert 2018)

- Ikke krav om fast ansatte
- Minst 40% faglærte
- Minst 1 lærling
- Et tilleggskrav om 7% lærlinger – dersom det anses som forholdsmessig
- 2 ledd underleverandører

Oslomodellen 2017

- Fast ansatte i minst 80% stilling i alle ledd, også innleide
- Tariff lønn mellom oppdrag for innleide
- Minst 50% arbeidstimer totalt utføres av faglærte
- Minst 10% lærlingtimer totalt
- 1 ledd underleverandører, max 2 ledd
- HMSREG og HMS-kort fra dag 1

Andre forskjeller

- ▶ Krav om dokumentasjon på yrkesskedeforsikring
- ▶ Forbud mot kontantbetaling
- ▶ Lønn til arbeiderens konto
- ▶ Krav om tarifflønn eller tilsvarende, hvis ikke allmenngjort/landsdekkende – se lokale tariffavtaler
- ▶ Samarbeidsavtale med Skatt Øst - utvidet skatteattest

Veien videre

